

aniž bylo potřeba zkoumati odůvodněnost ostatních uplatňovaných zmatečných důvodů.

Čís. 2896.

Jsou-li znalci určitého oboru při soudě ustanoveni, jest přibrati jiné jen tenkrát, je-li nebezpečí v prodlení, není-li stálým znalcům pro zvláštní poměry možno účastniti se řízení nebo jsou-li stálí znalci v určitém případě vadnými, t. j. nedosti způsobilými nebo nedosti nepodjatými.

Přibrati odborné lékaře (psychiatry) k vyšetřování duševního stavu obviněného zákon nepředpisuje; takové opatření předpokládá případ zvláště důležitý a nesnadný co do úkolů znaleckých. K ustanovení nových znalců nestačí povšechné tvrzení (obhájce), že lékaři postupovali podle starých method.

Zmatek čís. 6 § 344 tr. ř. je dán pouze tenkrát, porušil-li soud, nedav eventuální otázky, předpis, podle něhož byl k tomu povinen.

Povinnost dáti porotcům otázky dodatkovou a eventuální podle §§ 319, 320 tr. ř. není podmíněna výslovným tvrzením stavu nebo skutečností tam uvedených, nýbrž stačí, byly-li pozitivními výsledky trestního řízení napovězeny; »tvrzením« není tu však pouhý poukaz na možnost skutečnosti, nýbrž předpokládá se poukaz na to, že se skutečnost stala.

Ustanovení § 2 b) tr. zák. liší se od případu § 2 a) tr. zák. jen tím, že tento se vztahuje k trvalému, ono ku střídavému pominutí myslí; i ustanovení § 2 b) tr. zák. předpokládá duševní poruchu pachatelovu.

Pomatením smyslů podle § 2 c) tr. zák. jest krátkou dobu trvající pathologický stav, jenž není výronem duševní choroby, přes to se však vyznačuje tím, že pachatel není si za jeho trvání vědom svého jednání.

(Rozh. ze dne 15. září 1927, Zm I 423/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku porotního soudu v Liberci ze dne 9. května 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem vraždy prosté podle §§ 134, 135 čís. 4 tr. zák.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti podle § 344 čís. 5 a 6 tr. ř., leč neprávem. Podle protokolu o hlavním přelíčení učinil obhájce obžalovaného po výslechu soudních lékařů Dra Bruna Schho a Dra Josefa H-a jako znalců o duševním stavu obžalovaného návrh, by duševní stav obžalovaného byl vyšetřen psychiatry jako znalci, a uvedl na odůvodněnou svého návrhu, že soudní lékaři, kteří zkoumali duševní stav obžalovaného, nejsou odborníky a postupovali při zjišťování duševního stavu podle starých method, které neodpovídají dnešnímu stavu vědy. Tento návrh byl podle téhož protokolu usnesením

sborového soudu porotního zamítnut s odůvodněním, že posudek soudních lékařů je zcela jasný a bezvadný a vyčerpává věc, takže není důvodu, by byl opatřen nový posudek. Zmateční stížnost vytýká s hlediska prv citovaného důvodu zmatečnosti sborovému soudu porotnímu, že, zamítnuv onen návrh, porušil zásady trestního řízení, jichž šetřiti káže podstata řízení zabezpečujícího kromě trestního stíhání i obhajování, a provádí tuto výtku v podstatě takto: Soudní lékaři, jimiž byl duševní stav obžalovaného zkoumán, nemají prý odborných psychiatrických vědomostí, takže je nelze považovati za odborníky. Použili prý při vyšetřování duševního stavu method, které neodpovídají dnešnímu stavu vědy psychiatrické. Je prý příznačným pro odborné vědomosti slyšených soudních lékařů, že byvše při hlavním přelíčení obhájcem tázáni, jak staré jsou methody, podle nichž postupovali, odpověděli, že jim to není známo. Vyšetřování duševního stavu bylo prý mimo to provedeno v několika málo hodinách. V souzeném případě jde prý o obžalovaného, je muž v době činu nebylo ještě ani 21 let, jenž podle spisů trpí tuberkulosou plic, jenž přestál ve svém mládí chřipku hlavy a krátkou dobu před činem hnisavý zánět středního ucha, a jenž činil, jak prý vysvítá ze svědecké výpovědi Elsy G-ové, na své příbuzné dojem, »jakoby neměl v hlavě vše v pořádku«. Pohnutkou k činu byla prý (nešťastná) láska a v posledních dnech před činem došlo prý mezi obžalovaným a jeho milenkou Kamilou K-ovou (zavražděnou) opětně k hádkám, které obžalovaného bezpochyby krajně rozčilovaly. Bylo-li toto rozčilení takové, že mohlo tvořiti důvod vylučující trestnost podle § 2 tr. zák., mohli prý zjistiti toliko odborní lékaři jako znalci, a to teprve po delším vyšetřování a pozorování obžalovaného. Vyšetřování duševního stavu, jež je vždy nesnadným, mělo prý býti v souzeném případě provedeno odbornými lékaři již proto, že obžalovanému byl za vinu kladen delikt, na nějž zákon stanoví trest smrti. Je prý pravda, že se obžalovaný až do hlavního přelíčení nezodpovídal v ten smysl, že trpí duševní chorobou nebo že spáchal čin ve chvilkovém pomatení smyslů, avšak nelze prý přehlédnouti, že při hlavním přelíčení udal, že, když uchopil Kamilu K-ovou za krk a když tato mu rovněž krk svírala, začalo mu hučeti v hlavě a zníti v uších, a že pak bez rozmýšlení přitlačoval (svíraje krk K-ové), až K-ová najednou ležela mrtva v jeho náručí. Úsudek soudních lékařů, že obžalovaný nejednal v okamžitém pomatení smyslů, opírá prý se hlavně o skutečnost, že obžalovaný se pamatuje na to, jak postupoval při usmrcení K-ové. Znalci však přehlízejí, že není vyloučena možnost, že údaje obžalovaného o jeho postupu při činu spočívají na autosugesci a že se příběh mohl ve skutečnosti odehrati jinak. Soudní lékaři prohlásili prý při hlavním přelíčení, že je vyloučeno, že obžalovaný K-ové svíral hrdlo tak dlouho, jak uvádí, a že svírání krku K-ové trvalo ve skutečnosti kratší dobu, opomenuli prý však uvažovati o tom, že paměť obžalovaného mohla selhati také v ostatních bodech. Soudní lékaři prý udali, že inteligence obžalovaného odpovídá jeho stavu (t. j. inteligenci obyčejného dělníka), avšak jejich posudek odporuje prý v tomto směru jejich zjištění, že obžalovaný nedovede v počtech provésti ani jednoduché dělení. Skutečnost, že obžalovaný trpěl v mládí

chřipkou, odbývají prý soudní lékaři prostě tím, že při tomto onemocnění nebyla vůbec vyhledána lékařská pomoc, takže nelze míti za to, že šlo o onemocnění, jež mohlo nepříznivě působiti na duševní stav obžalovaného. Tento závěr znalců nelze prý považovati za logický, neboť vyhledání lékařské pomoci závisí prý u proletáře mnohdy nikoli na intenzitě nemoci, nýbrž na tom, zda jsou tu potřebné peníze na odměnu lékaře.

Výtka není odůvodněna. Podle § 134 tr. ř. má soud za podmínek tohoto ustanovení dáti vyšetřiti duševní stav obviněného dvěma lékaři. V prvním odstavci § 119 poukazuje trestní řád výslovně soud, by, jsou-li znalci určitého oboru při soudě ustanoveni, přibral jiné znalce jen za zcela zvláštních předpokladů tam uvedených, totiž jen tenkrát, je-li nebezpečí v prodlení, není-li stálým znalcům pro zvláštní poměry možno účastniti se řízení nebo jeví-li se stálí znalci v určitém případě vadnými, t. j. nedosti způsobilými nebo nedosti nepodjatými (Štorch). Přibrati odborné lékaře (psychiatry) k vyšetření duševního stavu obviněného zákon nikde nepředpisuje; k poměrné nesnadnosti posuzování duševního stavu přihlíží tím, že v § 134 tr. ř. odchýlně od § 118 tr. ř. nařizuje, by byl vyšetřen duševní stav vždy dvěma lékaři. Skutečnost, že obžalovanému byl za vinu kladen zločin, na nějž zákon stanoví trest smrti, sama o sobě neospravedlňovala, by byli ustanoveni za znalce odborní lékaři místo trvale ustanovených soudních lékařů. Takové opatření by předpokládalo případ zvláště důležitý a nesnadný co do úkolů znaleckých. Tohoto předpokladu tu však nebylo; stížnost sama netvrdí, že případ poskytoval po této stránce podnět ke zvláštním vědeckým pochybnostem. Oba znalci, kteří byli pověřeni vyšetřením duševního stavu obžalovaného, jsou lékaři, tudíž osobami, jež § 134 tr. ř. pokládá za způsobilé k úkolu znaleckému, o nějž tu šlo. Oba tito lékaři jsou dále při soudě, u něhož byli slyšeni v souzeném případě jako znalci, trvale ustanoveni jako znalci z oboru lékařského. Vzhledem k tomu a vzhledem ke skutečnosti, že tu nebylo předpokladů, za nichž má soud podle § 119, odst. první tr. ř. ustanoviti místo stálých znalců jiné znalce, nelze pochybovati o tom, že přibrání oněch soudních lékařů jako znalců k vyšetření duševního stavu obžalovaného odpovídalo plně zákonu. Byli-li však tito soudní lékaři ustanoveni znalci za účelem vyšetření duševního stavu obžalovaného a uvázali-li se v tento úkol, bylo na nich, by použili při vyšetřování duševního stavu oněch method, jež podle svého vědomí a svědomí a podle pravidel své vědy pokládali za správné. Že znalci tímto způsobem nepostupovali, stížnost sama netvrdí. Jestliže znalci pokládali »staré« methody za osvědčené a správné, bylo se jim podle nich řídit. Budiž ostatně poznamenáno, že podle protokolu o hlavním přelíčení byl pouze znalec Dr. Sch. obhájcem tázán, jak staré jsou methody, podle nichž znalci postupovali, a že tento znalec na to odvětil pouze, že to z paměti udati nemůže. Dále bylo také jedině na ustanovených znalcích, by posoudili, zda vyšetřování duševního stavu jimi provedené stačí, by byl podán spolehlivý posudek, takže z toho, že vyšetřování a pozorování obžalovaného znalci netrvalo tak dlouho, jak podle názoru obhajoby mělo trvati, nelze ještě dovozovati, že posudek znalců je

nespolehlivý. Z protokolu o hlavním přelíčení vysvítá ostatně, že oba znalci udali, že vyšetřovali duševní stav obžalovaného společně dvakrát, t. j. při dvou různých příležitostech, a že znalec Dr. H., jenž jest také vězeňským lékařem, udal, že obžalovaný byl jím za vyšetřování opětně vyšetřen. Jak bylo již uvedeno, učinil obhájce návrh, v jehož zamítnutí spatřuje stížnost zmatek podle § 344 čís. 5 tr. ř., až po výslechu oněch soudních lékařů jako znalců při hlavním přelíčení, tedy v době, kdy byl nález a posudek znalců o duševním stavu obžalovaného již podán. Návrh ten, jímž obhajoba se domáhala toho, by byl opatřen nález a posudek jiných znalců, bylo tudíž posuzovati podle § 125, pokud se týče § 126 tr. ř. Z § 125 tr. ř. vysvítá, že ohledání má se opakovati, s týmiž anebo jinými znalci, odchylojí-li se vzájemně značně údaje znalců o skutečnostech, jež postřehli, nebo, je-li jejich nález nejasný, neurčitý, v rozporu sám se sebou nebo se zjištěnými skutečnostmi, a nelze-li pochybnosti odstraniti výsledkem slyšených již znalců. Pokud jde o posudek, ustanovuje § 126 tr. ř., že jest vyžádati posudek jiného znalce nebo několika jiných znalců tenkrát, jeví-li posudek rozpory nebo vady v § 125 tr. ř. uvedené, nebo ukázalo-li se, že obsahuje závěry, které z udaných předpokladů důsledně neplynou, a nelze-li pochybnosti odstraniti opětným výsledkem slyšených již znalců. Podle protokolu o hlavním přelíčení netvrdila obhajoba, že nález nebo posudek soudních lékařů je stížen vadami v § 125 pokud se týče v § 126 tr. ř. uvedenými nebo některou z nich, nýbrž obmezila se v návrhu na to, že tvrdila, že soudní lékaři, kteří nejsou odbornými lékaři (psychiatry), postupovali při vyšetřování duševního stavu obžalovaného podle starých method, které neodpovídají dnešnímu stavu vědy (psychiatrické). Toto zcela všeobecné tvrzení obhájcovu nemohlo vzhledem k ustanovením §§ 125 a 126 tr. ř. zavdati sborovému soudu porotnímu podnět, by ustanovil nové znalce za účelem vyšetření duševního stavu obžalovaného. Šlo tu sice o výtku proti způsobu, jak bylo provedeno ohledání, tvořící základ nálezu a posudku, ježto však tato výtka nebyla vůbec provedena a zejména nebyly obhájcem označeny ony novější metody, jichž znalci podle názoru obhajoby měli použití při vyšetřování duševního stavu, nebylo lze k ní přihlížeti. Co se pak týče dosud neprobraných výtek, jež obžalovaný činí posudku soudních lékařů ve své zmatečné stížnosti, stačí uvésti toto:

Tvrdí-li stížnost, že není vyloučeno, že údaje obžalovaného o tom, jak postupoval při činu, spočívají na autosugesci, dlužno na to odvětiti, že tu jde o domněnku stížnosti, jež nemá ve spisech opory a k níž soudní lékaři proto přihlížeti nemohli. Že by byli soudní lékaři prohlásili, že jest vyloučeno, že by svírání krku K-ové obžalovaným bylo trvalo tak dlouho, jak tento uvádí, nevychází z protokolu o hlavním přelíčení vůbec na jevo. Zjistili-li dále znalci ve svém nálezu, že obžalovaný nedovede v počtech provésti ani jednoduchého dělení, nevylučuje to nikterak, že intelligence obžalovaného odpovídá jinak celkem jeho věku a jeho stavu (povolání). Pokud posléze jde o chřipku, jíž obžalovaný byl v mládí (prý v roce 1918) stížen, nezněl úsudek znalců tak, jak jest uveden ve zmatečné stížnosti; neboť podle protokolu o hlavním

přelíčení projevíli znalci v tomto směru pouze mínění, že toto onemocnění nebylo asi zvláště povážlivého rázu, ježto nebyla vůbec vyhledána lékařská pomoc. Při tom dlužno poznamenati, že podle výtahu z chorobopisů okresní nemocnice v T., při hlavním přelíčení přečteného, byl obžalovaný pro jiné choroby v oné nemocnici opětně lékařsky ošetřován. Ony výtky stížnosti nejsou tudíž odůvodněny. Ve skutečnosti nemá nálezu a posudek znalců vůbec vad v §§ 125 a 126 tr. ř. uvedených. Mimo to nevyšlo při hlavním přelíčení na jevo nic, co by nasvědčovalo tomu, že obžalovaný trpí duševní chorobou. Obžalovaný sám nezodpovídal se v ten smysl, že není nebo nebyl duševně zdrav. Při hlavním přelíčení udal sice, že mu při činu, když ho K-ová uchopila za krk, stoupla krev do hlavy, že byl jako omámený, jako opilý, že mu bušilo ve spáncích, že pozbyl vědomí a že (svíraje krk K-ové) přitlačoval silněji a silněji, až K-ová byla najednou mrtva. Než tyto obžalovaným tvrzené skutečnosti — o hučení v hlavě a o znění v uších se obžalovaný podle protokolu o hlavním přelíčení nezmínil — nepoukazovaly nikterak na duševní chorobu obžalovaného. Svědek Arnold R. (bratr obžalovaného) udal sice, že obžalovaný byl od té doby, co chodil s K-ovou, celý rozrušený, avšak rozrušení není o sobě ještě znakem duševní poruchy. Svědkyně Elsa G-ová (sestra obžalovaného) potvrdila sice, že se příbuzným obžalovaného často zdálo, zejména po operaci, již obžalovaný přestál (patrně po operativním odstranění slepého střeva), jakoby obžalovaný neměl v hlavě vše v pořádku, neuvedla však zjevů, které by ospravedlňovaly tento její úsudek. Dále udal svědek Jan B., že obžalovaný se mu zdál býti poněkud obmezeným a snadno vznětlivým, takže prý si myslel, že obžalovaný nemá všech pět pohromadě, neuvedl však rovněž nic bližšího o obmezenosti a vznětlivosti obžalovaného. Z uvedeného plyne, že oni svědci nepotvrdili konkrétních skutečností, jež by mohly vzbuditi pochybnosti o tom, že obžalovaný je duševně zdrav. Podobné subjektivní úsudky, jak je vyslovili svědci G-ová a B., bývají mnohdy neodborníky vyslovovány i o osobách, jež se chovají sice výstředně nebo nápadně, netrpí však duševní chorobou. Také ostatní ve věci slyšení svědci neudali ničeho, co by nasvědčovalo tomu, že obžalovaný je stížen duševní chorobou. Soudní lékaři, kteří přihlíželi ke všem výsledkům vyšetřování duševního stavu, k zodpovídání se obžalovaného při hlavním přelíčení, k výpovědím svědků a k nemocem, jež obžalovaný přestál, podali souhlasně svůj posudek v ten rozum, že obžalovaný netrpí duševní chorobou, že není zejména stížen střídavým pomínutím smyslů a že může býti (s hlediska lékařského) činěn zodpovědným za čin za vinu mu kladený. Z toho vychází na jevo, že tu nebylo ani zákonného ani věcného podkladu, by duševní stav obžalovaného byl vyšetřen psychiatry jako znalci. Zamítnutím návrhu obhájce nebyly tudíž porušeny ani zákon ani zásady trestního řízení, jichž šetření káže podstata řízení, kterým se zabezpečuje vedle trestního stíhání i obhajování. Není tu tudíž zmatku podle § 344 čís. 5 tr. ř.

Podle protokolu o hlavním přelíčení učinil obhájce, když se předseda sborového soudu porotního otázel stran, zda navrhují změnu nebo doplnění otázek, které měly býti dány porotcům (totiž otázky hlavní

ve smyslu obžaloby na zločin vraždy prosté podle §§ 134, 135 čís. 4 tr. zák. a otázky dodatkové, zda obžalovaný spáchal čin v hlavní otázce uvedený z pohnutek nízkých a nečestných) návrh, by byla porotcům dána také otázka eventální na zločin zabití podle § 140 tr. zák., a by jim byla také dána k otázce hlavní a k navržené otázce eventální otázka dodatková, zda se obžalovaný dopustil činu v těchto otázkách uvedeného »při střídavém pomnutí mysli«, správně zda se ho dopustil při střídavém pomnutí smyslů v čase, pokud pomnutí trvalo. Tyto návrhy byly usnesením sborového soudu porotního zamítnuty, návrh na otázku eventální s odůvodněním, že nevyšlo za celého řízení nic na jevo, co by odůvodňovalo takovou otázku, že naopak brání tomu zodpovídání se obžalovaného, který doznal, že chtěl Kamilu K-ovou usmrtiti, byť i, jak tvrdil, k její žádosti, a návrh na otázku dodatkovou s odůvodněním, že není důvodu k této otázce, že se obžalovaný za celého přípravného řízení o tom nezmínil, že si nebyl vědom svého činu, že se naopak pamatoval na všechny podrobnosti příběhu, že teprve při hlavním přelíčení udal, že byl v době, kdy K-ovou rdousil, jako omámený, že mu bušilo v hlavě, že znalci přihlíželi k zodpovídání se obžalovaného a setrvali přes to na svém posudku, jenž je zcela jasný, bezvadný a vyčerpává úplně věc. Zmateční stížnost spatřuje důvod zmatečnosti podle § 344 čís. 6 tr. ř. především v tom, že sborový soud porotní nedal porotcům otázku eventální na zločin zabití podle § 140 tr. zák. Je prý sice pravda, že se obžalovaný zodpovídal v ten smysl, že usmrtil K-ovou k její vlastní žádosti, avšak za řízení (patrně hlavního přelíčení) byly prý jak předsedou sborového soudu porotního, tak i veřejným obžalobcem vysloveny pochybnosti o tom, že K-ová obžalovaného žádala, by ji usmrtil, s poukazem k tomu, že byla osobou, jež jevila chuť k životu. Podle toho nemusilo podle mínění stížnosti býti věreno obžalovanému ani potud, pokud tvrdil, že měl v úmyslu, K-ovou usmrtiti. Byl prý tu naopak možným též předpoklad, že obžalovaný usmrtil K-ovou po předchozí hádce ve zlosti bez vražedného úmyslu a že pak, maje za to, že nebude trestán, udá-li, že ji usmrtil proto, že sama si toho přála, zodpovídal se v tento smysl. Měla prý tudíž býti porotcům dána také uvedená otázka eventální. Stížnosti nelze ani tu přiznati oprávněnost. Podle § 320 tr. ř. jest učiniti předmětem otázky skutečnosti, podle nichž, kdyby byly pravdivé, spadal by čin obžalovanému za vinu kladený pod zákon, který není přísnějším, než zákon v obžalobě uvedený, tenkrát, byly-li takové skutečnosti tvrzeny. Výrazem »byly-li tvrzeny skutečnosti« nejsou ovšem míněny pouze případy, kdy takové skutečnosti byly někým, zejména obžalovaným, výslovně tvrzeny, stačí naopak, byly-li takové skutečnosti pozitivními výsledky průvodního řízení napovězeny. »Tvrzením« ve smyslu § 320 tr. ř. není však pouhý poukaz na možnost skutečnosti, nýbrž předpokládá se poukaz na to, že skutečnost se stala. Takového poukazu však stížnost neuplatňuje a takového poukazu nebylo ani ve výsledcích hlavního přelíčení, to tím méně, ježto obžalovaný sám tvrdil, že usmrtil K-ovou proto, že byl jí o to požádán, a očitých svědků o tom, jak došlo k usmrcení K-ové, vůbec nebylo. Nezáleží na tom, zda byl podle výsledků průvodního řízení možným i předpoklad, že obžalo-

vaný jednal v jiném úmyslu nepřátelském než vražedném, a zda možnost tohoto předpokladu by byla dávala sborovému soudu porotnímu právo k otázce na zločin zabití podle § 140 tr. zák., neboť uplatňovaný zmatek nenastává již tím, že soud nepoužil svého práva, by dal porotcům příležitost vysloviti se o kvalifikaci trestného skutku podle jiného zákona, než ke kterému přihlíží otázka hlavní, nýbrž je dán pouze tenkrát, porušil-li soud, nedav otázky, předpis, podle něhož byl k tomu povinen. Takové povinnosti tu však nebylo.

Další důvod zmatečnosti podle § 344 čís. 6 tr. ř. spatřuje stížnost v tom, že sborový soud porotní nedal porotcům otázky dodatkové, zda obžalovaný spáchal čin za vinu mu kladený ve chvílkovém pomatení smyslů, ač prý tato otázka byla obhajobou navržena. Uváží-li se prý, jak se obžalovaný zodpovídal při hlavním přelíčení (stížnost uvádí v tomto směru totéž, co ve vývodech o důvodu zmatečnosti podle § 344 čís. 5 tr. ř.) — a uváží-li se prý dále, že svědkyně Elsa G-ová potvrdila, že obžalovaný přestál jako dítě chřipku a že jeho příbuzní měli často dojem, jako by neměl v hlavě vše v pořádku, dlužno prý míti za to, že porotcům měla býti dána také ona otázka dodatková ve smyslu § 2 tr. zák. Jak bylo podotčeno, byla podle protokolu o hlavním přelíčení obhajobou navržena pouze otázka dodatková, zda se obžalovaný dopustil činu ve hlavní otázce, pokud se týče v navržené eventuální otázce uvedeného při střídavém pomnutí myslí (v době, kdy pomnutí stávalo), tedy dodatková otázka ve smyslu § 2 b) tr. zák. Návrh na otázku dodatkovou, zda obžalovaný spáchal čin za vinu mu kladený v okamžitém pomatení smyslů, v němž si nebyl vědom svého činu (§ 2 c) tr. zák.), nebyl podle protokolu o hlavním přelíčení vůbec učiněn. Má-li výtka stížnosti býti pojímána v ten smysl, že uplatňovaný zmatek jest v tom, že nebyla připuštěna otázka dodatková, již obhajoba navrhla podle protokolu o hlavním přelíčení, dlužno ji označiti jako neodůvodněnou. Podle § 319 tr. ř. má, bylo-li tvrzeno, že tu byl stav nebo že nastala skutečnost, trestnost vylučující nebo rušící, dána býti porotcům otázka ve smyslu tohoto tvrzení, ač nejde-li o případy § 317 tr. ř. Povinnost dáti porotcům podle § 319 tr. ř. otázku dodatkovou, není ovšem ani tu podmíněna výslovným tvrzením stavu nebo skutečnosti trestnost vylučujících nebo rušících, nýbrž o tvrzení ve smyslu tohoto ustanovení zákona jde i tu již tenkrát, byly-li takový stav nebo takové skutečnosti pozitivními výsledky trestního řízení napovězeny. Podle toho byl by v souzeném případě sborový soud porotní povinen, dáti porotcům navrženou otázku dodatkovou ve smyslu § 2 b) tr. zák., kdyby bylo za hlavního přelíčení v onom smyslu tvrzeno, že obžalovaný trpí střídavým pomnutím myslí a že spáchal čin v době, kdy pomnutí trvalo a kdy tedy byl úplně zbaven vědomí a rozumu. Tohoto předpokladu tu však nebylo. Ustanovení § 2 b) tr. zák. liší se od případu § 2 a) tr. zák. jen tím, že tento se vztahuje k trvalému, ono ku střídavému pomnutí myslí; i ustanovení § 2 b) tr. zák. předpokládá tedy duševní poruchu pachatelovu. Z uvedených již úvah o důvodu zmatečnosti podle § 344 čís. 5 tr. ř. vysvítá však, že v tomto případě nebylo v onom smyslu při hlavním přelíčení tvrzeno, že obžalovaný trpí duševní chorobou, zejména

střídavým pomnutím myslí, a že byl proto v době činu úplně zbaven rozumu a vědomí. Pokud jde o zodpovídání se obžalovaného při hlavním přelíčení a o údaje svědkyně Elsy G-ové o dojmu, jež obžalovaný činil na své příbuzné, stačí poukázat k tomu, co bylo uvedeno v úvahách o důvodu zmatečnosti podle § 344 čís. 5 tr. ř., o doslovu a významu zodpovídání se obžalovaného a o obsahu a významu svědectví G-ové v onom směru. Svědkyní G-ovou potvrzená skutečnost, že obžalovaný přestál také chřipku, nezbuzovala však ani sama o sobě ani ve spojení s ostatními při hlavním přelíčení na jevo vyššími skutečnostmi pochybnosti o tom, že obžalovaný je duševně zdrav. Zamítl-li tudíž sborový soud porotní návrh na navrženou otázku dodatkovou, neporušil tím ustanovení § 319 tr. ř.; neboť nebylo tu zákonného předpokladu, by tato otázka byla dána.

I kdyby se oně výtce stížnosti rozumělo v ten smysl, že sborový soud porotní porušil předpis § 319 tr. ř., nedav porotcům dodatkové otázky, zda se obžalovaný dopustil skutku jemu za vinu kladeného v pomatení smyslů, v němž si nebyl svého činu vědom, byla by rovněž neodůvodněnou. Ustanovení § 319 tr. ř. bylo by v tomto směru porušeno jen tenkrát, kdyby sborový soud porotní byl povinen dáti porotcům takovou otázku dodatkovou. Povinnost dáti porotcům tuto otázku byla by však podle § 319 tr. ř. předpokládala, že bylo při hlavním přelíčení v naznačeném smyslu tvrzeno, že obžalovaný spáchal čin za vinu mu kladený v pomatení smyslů, v němž si nebyl vědom svého jednání. Tohoto předpokladu tu však nebylo. Pomatením smyslů podle § 2 c) tr. zák. jest krátkou dobu trvající patologický stav, jenž není výronem duševní choroby, přes to se však vyznačuje tím, že pachatel není si za jeho trvání vědom svého jednání. Vzhledem k této povaze onoho stavu má ze skutečností, jež stížnost v tomto směru zdůrazňuje, význam pro posouzení otázky, zda obžalovaný jednal v pomatení smyslů podle § 2 c) tr. zák., toliko zodpovídání se obžalovaného při hlavním přelíčení. Jak bylo již podotčeno, udal obžalovaný při hlavním přelíčení, že mu při činu, když K-ová ho uchopila za krk, stoupla krev do hlavy, že byl jako omámený, jako opilý, že mu bušilo ve spáncích, že pozbyl vědomí a že (svíraje krk K-ové) přitlačoval silněji a silněji, až K-ová byla najednou mrtva. Údaje obžalovaného, že byl jako omámený, jako opilý, že ztratil vědomí, vyjadřují subjektivní úsudek obžalovaného o stavu, v němž jednal. Že tento úsudek byl nesprávným, připustil obžalovaný, byť i ne výslovně, sám tím, že hned na to na základě vlastního pozorování udal, že v uvedeném stavu (svíraje krk K-ové) přitlačoval silněji a silněji, až K-ová byla najednou mrtva. Obžalovaný dal tudíž, ač tvrdil, že ztratil vědomí, zcela jasně na jevo, že ve skutečnosti byl si i v tvrzeném jím stavu vědom svého jednání. Otázku, zda byl obžalovaným tvrzen stav zavazující k dodatkové otázce podle § 319 tr. ř., dlužno posouditi podle toho, jak se zodpovídal v celku o stavu, v němž jednal, nikoli však podle jednotlivých výrazů vytržených z celkového zodpovídání se obžalovaného. Podle toho není pochybnosti o tom, že obžalovaný netvrdil, že jednal v pomatení smyslů, v němž si nebyl vědom svého činu. Stav, který by znamenal pomatení smyslů ve smyslu

§ 2 c) tr. zák., nebyl však při hlavním přelíčení ani jinak tvrzen; zejména nebyl ani napovězen pozitivními výsledky hlavního přelíčení. Nebylo tu tedy zákonného předpokladu, by byla dána otázka o něm. Bylo tudíž zmateční stížnost jako neodůvodněnou zavrhnouti.

Čís. 2897.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pojmu »podněcování« odpovídá jakékoliv působení na vůli nebo cit neurčitého počtu lidí ve smyslu nezákonném. Skutková podstata zločinu podněcování k vojenskému zločinu podle § 15 čís. 3 zákona nepředpokládá přímé působení na osoby již ve vojenské službě jsoucí, ani, by v projevu k takovému zločinu podněcujícím byl obsažen určitý program politický, a by v něm byla vytyčena jako cíl násilná změna ústavy.

(Rozh. ze dne 15. září 1927, Zm II 254/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 8. dubna 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem zanedbání povinné péče ve smyslu čl. III. čís. 5 zákona ze dne 15. října 1868, čís. 142 ř. zák. v doslovu třetího odst. § 42 zákona na ochranu republiky, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Po věcné stránce namítá stížnost především, že nelze spatřovati ve článku, o nějž tu jde, zejména v jeho zažalované (závadné) části »podněcování«. Tu dlužno především zdůrazniti, že rozsudek nespatřuje podněcování v celém obsahu článku, nýbrž že je shledává toliko v obsahu statě počínající slovy »To je intermezzo« a končící slovy »řezník tam u nás«. Pokud však jde o obsah tohoto místa článku, zjišťuje rozsudek, jak jde na jevo z rozhodovacích důvodů, že se jím působí na cit, vůli a rozum nováčků a těch, kdož budou konati činnou službu vojenskou, v tom směru, by nováčci jako vojíni v dané chvíli použili zbraní proti určité části svých spoluobčanů o své újmě a z vlastního rozhodnutí, tudíž proti uděleným rozkazům vojenským, pokud se týče za nejhrubšího porušení vojenské povinnosti, již plniti se přísahou zavázali a již mají plniti bezpodmínečně a bez ohledu na osobní přesvědčení a politickou příslušnost. Za tohoto stavu skutkových zjištění nelze rozsudku důvodně vytýkati mylné právní posouzení věci, shledal-li v obsahu závadné statě článku »podněcování«; neboť pojmu »podněcování« odpovídá jakékoli působení na vůli nebo cit neurčitého počtu lidí ve smyslu nezákonném (rozh. čís. 1615 sb. n. s.). Dále namítá stížnost, že tu nešlo o podněcování k vojenskému zločinu (porušení podřízenosti podle